

УДК336.717.1

С.В. Максименко

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра економіки, фінансів та обліку**ПРОБЛЕМА ПРИСКОРЕННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ
ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ВИРІШЕННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

© Максименко С.В., 2001

Розглянуто проблеми, які виникають під час здійснення безготівкових розрахунків в Україні, а саме проблема прискорення платежів. Розглядаються можливості її вирішення шляхом застосування нових систем розрахунків-Інтернет-банкінгу та MoneyGram.

This article deals with the issue of payments by cash accounts improvement. New system of paying – Internet-banking and MoneyGram – are analysed and discussed as a possibility of solving existent problems.

П.10 Інструкції №7 “Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України”, затвердженої Постановою Правління Національного банку України від 02.08.96. № 204, передбачає можливість подачі до банків розрахункових документів як у паперовій формі, так і у вигляді електронних розрахункових документів каналами зв’язку.

Використовуючи це положення, більшість банків України застосовує систему “Клієнт-банк”, яка забезпечує:

- 1) передачу повідомлень між клієнтом та банком у зашифрованому вигляді за допомогою сертифікованих засобів захисту;
- 2) автоматичне ведення протоколу та захист цього протоколу від модифікації передавання розрахункових документів між банком і клієнтом як у банк, так і в автоматизоване робоче місце клієнта;
- 3) автоматичне архівування протоколів наприкінці дня.

Юридичною підставою для входження клієнтів в систему електронних платежів “Клієнт-банк” і оброблення його електронних документів банком є окремий договір між ним і банком.

З втіленням вітчизняними банками системи "Клієнт-банк" процес здійснення юридичними особами операцій з банківським рахунком значно спростився: бухгалтер підприємства, що має персональний комп’ютер з модемом, отримав можливість працювати з банківським рахунком, не покидаючи стін свого кабінету. Все, що для цього потрібно – встановити спеціальну програму і отримати у банку дискети з цифровими підписами.

Використовуючи систему “Клієнт-банк”, можна не тільки оплатити свої рахунки, але і дізнатися сальдо, рух по рахунку, перелік надходжень за день. Свіжу інформацію можна отримувати за необхідністю та всього за кілька хвилин. Використання “Клієнт-банк” дозволяє абстрагуватися від фактора територіальної близькості при виборі банку. Замість того увагу можна перенести на найважливіші параметри банківських закладів – надійність, прибутковість, наявність послуг, їх якість, вартість тощо [1].

Однак система має і свої недоліки. На практиці при використанні системи “Клієнт-банк” оперативності в отриманні свіжої інформації вдається досягнути не завжди. Крім

цього, нарощування потужностей системи “Клієнт-банк” за рахунок купівлі телефонних ліній і комп’ютерного обладнання є досить дорогим і малоефективним заходом. За час, проведений на лінії, необхідно оплачувати телефонні рахунки (суми можуть бути значними, якщо банк знаходиться в іншому місті). Та й отримати доступ до банківського рахунку з дому чи готельного номера не можна.

На нашу думку, варіантами розв’язання цієї проблеми могло би бути застосування можливостей Інтернет-банкінгу та поширення систем Western Union та MoneyGram в Україні. Як показує закордонний досвід, краще рішення було знайдено у вигляді з’єднання банківських технологій з сучасними можливостями в Інтернеті [2]. При укладенні договору з банком клієнт отримує спеціальну програму (часто з її демонстраційною версією можна ознайомитися на web-сайті банку). При подальшій роботі з банком через Інтернет для проведення операцій з рахунком достатньо зайти на сайт банку, ідентифікувати себе цифровим підписом і дати необхідні вказівки. Переважно для переказу коштів досить ввести пароль, вказати реквізити отримувача і суму платежу.

Для клієнтів плюсом Інтернет-банкінгу є відсутність необхідності купувати додаткове обладнання для переходу на роботу за новою системою. Це дозволить також зарахувати до числа клієнтів Інтернет-банкінгу і фізичних осіб: використовуючи домашній комп’ютер, вони можуть оплачувати комунальні послуги, рахунки за телефон і куплені товари, не штовхаючись у чергах ощадкаси й у будь-який час доби [4].

Крім цього, використання Інтернет-банкінгу має ряд унікальних переваг, недоступних при використанні системи “Клієнт-банк”. Окрім виконання стандартних банківських операцій, споживач може продавати чи купувати цінні папери, валюту, здійснювати операції на ринку FOREX, переводити кошти на депозитні, карткові рахунки чи користуватися іншими банківськими послугами. Причому здійснювати це можна максимально швидко, у будь-який час і з будь-якої точки світу. Працюючи через Інтернет, користувачі можуть керувати своїми рахунками, використовувати електронну пошту і всесвітні ресурси Інтернету одночасно.

Поширення серед банківських установ протягом останніх років набуває така послуга, як грошові перекази за системою MoneyGram. Вона дозволяє протягом 10–15 хвилин здійснити грошовий переказ від імені однієї фізичної особи іншій. Велика мережа агентств, пов’язаних між собою комп’ютерною лінією, гарантує швидкий, безпечний, надійний переказ грошей у будь-яку точку світу [5].

Система MoneyGram має чимало переваг. По-перше, щоби отримати гроші, рахунок у банку не потрібен. Треба знати тільки ім’я відправника, контрольний номер переказу (Reference number) та мати паспорт. По-друге, гроші можна отримати вже через декілька хвилин після здійснення переказу відправником. Відправник повинен повідомити одержувачу контрольний номер переказу, який він одержує в агенстві при оформленні процедури. Виплата переказу безкоштовна. Виплата та приймання сум переказів на території України здійснюється у доларах США, в інших країнах – у місцевій валюті або доларах США.

Агенства MoneyGram працюють у більш ніж 120 країнах світу і представлені 2 5000 пунктами у різних куточках планети. Послуги MoneyGram можуть надаватися банківськими установами, установами зв’язку, туристичними агенствами тощо. Певна частина українських банків здійснює грошові перекази за допомогою іншої системи-Western Union, яка за, словами фінансистів, є аналогічною [3].

Однак слід зупинитися і на проблемах, які можуть виникнути при поширенні Інтернет-банкінгу та MoneyGram в Україні:

1) фінансова (придбання комп'ютерного обладнання, підключення до Інтернету, оплата за використання телефонної мережі та Інтернет-провайдеру);

2) навчальна (навчання роботі в системі як обслуговуючих працівників, так і потенційних користувачів);

3) інформаційна (проблема захисту від несанкціонованого доступу до мережі)

Вирішення, зокрема, останньої буде вимагати залучення спеціалістів інших галузей.

Переваги Інтернет-банкінгу та системи MoneyGram роблять ці послуги привабливими для вітчизняних банків і їх клієнтів. Їх використання дозволить суттєво зменшити час на взаєморозрахунки, привернути увагу до банківських операцій нових клієнтів, у першу чергу фізичних осіб, і тим знизити обсяг готівкового грошового обороту, а також оздоровити банківську систему за рахунок конкуренції.

1. Космола К.В. Банковские расчетные и кассовые операции. – Ростов н/Д, 1997. – С. 56–67. 2. Кучерова О.А., Литвиненко А.Ф. Электронные системы банковских услуг в Японии // Деньги и кредит. – 1990. – № 1. – С. 28. 3. Лисенко О. Що пропонують банки клієнту: музика слів "овердрафт" і "авалювання векселів" // Конкретно про банки в Україні. – 2000. – С. 35. 4. Овчинников В.В. Вопросы внедрения современных банковских технологий // Деньги и кредит. – 1993. – № 12. – С. 12. 5. Рудакова О.С. Банковские электронные услуги. – М., 1997. – С. 183.

УДК 658.153

О.М. Чубка

Національний університет "Львівська політехніка",
кафедра економіки, фінансів та обліку

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ОБОРОТНИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

© Чубка О.М., 2001

Наведені методи фінансового аналізу оборотних коштів на підприємстві. Зосереджено увагу на методі коефіцієнтів, який базується на балансі підприємства і в умовах переходу на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку є дещо видозмінений.

This work analyses methods of financial analysis of circulating means in the company. The main ascent made on the method of ratios which based on companies balance. It is deformed in circumstances of using international standards of accounting.

Діяльність кожного підприємства щодо виготовлення та реалізації продукції здійснюється при поєднанні основних виробничих фондів, оборотних фондів і праці. Оборотні фонди беруть участь лише в одному виробничому циклі, їх вартість переноситься на вартість виготовленої продукції, і кошти, вкладені в оборотні фонди (тобто оборотні кошти), відшкодовуються з виручки. Оборотні кошти, маючи двояку природу, виступають з